

**POROČILO O VLADAVINI PRAVA
ZA LETO 2025
SLOVENIJA**

Pripravila: Maša Jeričević Šušteršič,

Pravni center za varstvo človekovih pravic in okolja – PIC

---

1. SISTEM ZAVOR IN RAVNOVESIJ

1.1. Zakonodajni postopek

a) Pojavnost skrajšanih in nujnih postopkov

V letu 2025 se je v slovenskem zakonodajalnem postopku pojavilo vedno več nujnih in skrajšanih postopkov v okviru sprejemanja zakonov v Državnem zboru. Kljub pomenu rednega zakonodajnega postopka in dejstvu, da sta nujni in skrajšani postopek dopustna zgolj v izjemnih situacijah, se v praksi že dalj časa pojavlja več skrajšanih pa tudi nujnih zakonodajnih postopkov. V sklopu Raziskovalnega oddelka Državnega zbora je bila pripravljena študija zadnjih mandatov državnega zbora in trajanja zakonodajnega postopka, iz katere je razvidno, da je delež sprejetih zakonov po nujnem in skrajšanem zakonodajnem postopku v zadnjih treh mandatih državnega zbora skupaj predstavljal več kot 50% sprejetih zakonov. Poslovnik DZ izrecno opredeljuje primere, v katerih lahko predlagatelj izjemoma predlaga, da naj Državni zbor obravnava predlog zakona v skrajšanem oziroma nujnem postopku. Zlasti so omejeni primeri, kdaj je dopusten nujni postopek, ki ga lahko vlada kot predlagatelj predlaga le v taksativno določenih primerih, in še to le, če je iz teh razlogov sprejem zakona nujen (interesi varnosti/obrambe države, odprava naravnih nesreč, preprečitev težko popravljivih posledic za delovanje države).

b) Krajšanje rednega zakonodajnega postopka in njegovih faz

Poleg omenjenega se je v zadnjih letih pojavil problem časovnega poteka rednega zakonodajnega postopka ter krajšanje posameznih faz v rednem zakonodajalnem postopku. Kot izhaja iz poročila Raziskovalnega oddelka državnega zbora, je v letu 2025 (do konca julija) izmed 44 zakonov, sprejetih po rednem zakonodajnem postopku, v kar 28 primerih postopek trajal manj kot tri mesece. Dodatno redne zakonodajne postopke opravljajo hitreje – sklicane izredne seje državnega zbora in nujne seje matičnih teles državnega zbora. Iz poročila Raziskovalnega oddelka je bil v zadnjih dveh mandatih državnega zbora tudi visok delež sprejetih zakonov, kjer sta opravljeni druga in tretja obravnava predloga zakona na isti seji, obenem pa je v nekaterih primerih tretja obravnava opravljena na izredni seji s ciljem hitrejšega sprejema zakona. Takšno postopanje zakonodajalca izničuje namen rednega zakonodajnega postopka in vpliva na možnost razprave ter oblikovanja predpisov na kakovosten način. Prav tako onemogoča poglobljeno obravnavo predlogov zakonov, tudi preko tega, da omejuje možnost sodelovanja javnosti v procesu sprejemanja zakona.

1.2. Pravosodni sistem

Razvoj slovenskega pravosodnega sistema kaže na zelo omejen napredek na nekaterih področjih, hkrati pa se še vedno sooča s strukturnimi izzivi, zlasti kar zadeva zmogljivost sistema in upravljanje, temelječe na dokazih. Čeprav nedavne reforme, vključno s paketom zakonodaje s področja pravosodja¹ in reformo plač v javnem sektorju, ki vpliva na pravosodje, nakazujejo ponovno aktivnost na področju reform, je njihov vpliv na učinkovitost in zmanjšanje zaostankov še vedno omejen. Postopki so še vedno predolgi, zlasti v civilnih in gospodarskih zadevah v prvi stopnji ter v upravnih sporih, kar poudarja trajne izzive pri učinkovitem delovanju pravosodnega sistema.² Bistven opozorilni znak je pomanjkanje celovitih, integriranih pravosodnih statistik kljub prizadevanjem na področju digitalizacije. Podatki o kriminalu, kazenskih pregonih, sodnih postopkih in izidih ostajajo fragmentirani med institucijami, kar onemogoča jasn pregled poteka zadev, trajanja in doslednosti odločanja. To pomanjkanje organiziranih in dostopnih podatkov znatno omejuje zmožnost prepoznavanja ozkih grl, ocenjevanja sorazmernosti sankcij in spremljanja, ali pravosodni sistem deluje učinkovito. Brez zanesljivih podatkov obstaja nevarnost, da strukturni problemi, kot sta nenehno naraščanje števila nerešenih zadev ter nesorazmerno breme nujnih postopkov v zvezi z pridržanjem in azilom, ostanejo nezadostno obravnavani. Poleg tega obstajajo pomisleki glede vodenja in pravne varnosti, zlasti v zvezi z omejeno preglednostjo in utemeljitvijo nekaterih institucionalnih odločitev v pravosodnem sistemu. Deležniki so poudarili, da nekatere ključne odločitve, ki vplivajo na pravosodje, niso sistematično pojasnjene ali dostopne javnosti, kar omejuje razumevanje delovanja vodenja pravosodja. Na področju kazenskega pravosodja so strokovnjaki opozorili tudi na postopkovne prakse, v skladu s katerimi lahko pritožniki, ki niso uradno priznani kot oškodovanci, prejmejo odločbe o zavrnitvi brez vsebinske obrazložitve, kar otežuje razumevanje, zakaj se zadeve ne obravnavajo, in omejuje učinkovit nadzor.³

1.3. Sodni zaostanki

---

¹ Poslanci potrdili zakonodajni sveženj sodniške in tožilske zakonodaje. Dostopno na: [Poslanci potrdili zakonodajni sveženj sodniške in tožilske zakonodaje | GOV.SI](#) (17. 4. 2026).

² Slovenija ohranja stabilne kazalnike v poročilu Evropske unije o pregledu stanja pravosodja. Dostopno na: [Slovenija ohranja stabilne kazalnike v poročilu Evropske unije o pregledu stanja pravosodja | GOV.SI](#) (17. 4. 2026).

³ Mirovni inštitut, Interno posvetovanja s pravnim strokovnjakom iz nevladnega sektorja z dne 21. 1. 2026.

Priča smo trendu naraščanja števila nerešenih zadev v zadnjih nekaj letih. V poročilu Sodnega sveta za leto 2024 je navedeno, da se je skupno število nerešenih zadev povečalo s skoraj 121.000 v letu 2022 na 123.383 v letu 2023 in 126.531 v letu 2024. Glede na poročilo Vrhovnega sodišča za leto 2024 visoko število primerov pridržanja v skladu s členom 308 Kazenskega zakonika (nezakonito prečkanje državne meje ali ozemlja) še naprej predstavlja nesorazmerno breme za kazenska sodišča, kar povzroča zamude v drugih postopkih.⁴

Pravni strokovnjaki opozarjajo, da gre za strukturen problem. Povečana uporaba pripora v primerih po 308. členu Kazenskega zakonika (KZ-1) zahteva znatne sodne, tožilske in policijske vire, ki bi bili sicer namenjeni pregonu težjih kaznivih dejanj, ter je znatno prispevala k zaostankom na sodiščih, podaljšanju postopkov, prenatrpanosti zaporov in povečanim stroškom pravosodnega sistema. Ta dinamika predstavlja resno tveganje za pravico do sojenja v razumnem roku, kar vpliva tako na obtožence kot na žrtve v nepovezanih primerih, ter vzbuja širše zaskrbljenosti glede sorazmernosti in dolgoročne vzdržnosti sedanjih politik kazenskega pravosodja.⁵

Marca 2024 je Sodni svet uradno priznal, da je povečanje števila azilnih zadev v skladu z Zakonom o mednarodni zaščiti znatno obremenilo Upravno sodišče. Svet je ugotovil, da bi začasna prerazporeditev azilnih zadev med sodnike, ki obravnavajo druge upravne zadeve, lahko pripomogla k rešitvi nujnih postopkov. Vendar pa ta pristop povzroča nesorazmerne zamude v drugih upravnih sporih. Svet je opozoril, da takšne zamude zbujejo resne pomisleke glede enakosti pred zakonom in pravice do sojenja v razumnem roku, ter pozval k ustvarjanju dodatnih sodniških delovnih mest v zadevni senatu kot strukturni rešitvi.⁶

V odgovor na to je Upravno sodišče sprejelo program za zmanjšanje zaostankov za obdobje 2023–2025, s katerim je uvedlo organizacijske ukrepe in zaposlilo dodatne sodne pomočnike. Kljub tem prizadevanjem izzivi ostajajo, Vrhovno sodišče pa je opozorilo pred zakonodajnimi rešitvami, ki izvršilne pristojnosti prenašajo na sodstvo, saj takšne ureditve spodkopavajo ločitev oblasti in dodatno obremenjujejo upravna sodišča.⁷ Čeprav poročilo Vrhovnega sodišča za leto 2025 še ni bilo objavljeno, razpoložljive informacije kažejo, da se zadeve v zvezi z azilom – zaradi

---

⁴ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč, 2024. Dostopno na: [Microsoft Word - LPUUS 2024_15052025.doc](#). (17. 4. 2026).

⁵ La. Da., G. C., Zaposleni v zaporih: Razmere v zaporih so nevzdržne, zapori prepolni, naše delo ni cenjeno. Dostopno na [Zaposleni v zaporih: Razmere v zaporih so nevzdržne, zapori prepolni, naše delo ni cenjeno - RTV SLO](#) (17. 4. 2026).

⁶ Sodni svet Republike Slovenije, Letno poročilo Sodnega Sveta Republike Slovenije. Dostopno na: [Letno poročilo 2024 Sodni svet RS.pdf](#) (17. 4. 2026).

⁷ Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč, 2024. Dostopno na: [Microsoft Word - LPUUS 2024_15052025.doc](#). (17. 4. 2026).

njihove ustavne nujnosti in posledic za varstvo temeljnih pravic – še naprej obravnavajo prednostno pred drugimi upravnimi spori. Ta praksa vodi k sistematičnemu odlaganju nenujnih zadev in vzbuja zaskrbljenost glede enakopravnega dostopa do pravnega varstva ter pravice vseh strank do pravočasne odločitve.⁸

1.4. Zakonodajne reforme

a) Zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti

Novembra 2025 je Državni zbor sprejel Zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti,⁹ v javnosti znan kot Šutarjev zakon. Oblasti so zakon utemeljile s sklicevanjem na porast nasilnih kaznivih dejanj in potrebo po učinkovitejšem odzivu države na resne varnostne grožnje, sprejet pa je bil takoj po tragični smrti Aleša Šutarja. Zakon, ki je bil pripravljen in sprejet v manj kot enem mesecu in je uvedel izjemno širok nabor ukrepov, namenjenih zagotavljanju javne varnosti. Čeprav se zakon formalno nanaša na splošno prebivalstvo, je bila zakonodajna pobuda v političnem in javnem diskurzu široko predstavljena kot odziv na varnostne skrbi, povezane s posebnimi marginaliziranimi skupnostmi, zlasti romskim prebivalstvom. Ta kontekst vzbuja zaskrbljenost, da bi zakon kljub formalno nevtralnemu besedilu pri izvajanju lahko prispeval k posrednemu etničnemu ciljanju in diskriminatornim učinkom.

Zakon širi naloge in pooblastila policije; širi nabor možnosti, kdaj lahko policija brez odredbe sodišča vstopi v tuje stanovanje. Uvaja tudi možnost uporabe tehničnih sredstev na varnostno tveganih območjih in ukrep avtomatiziranega preverjanja registrskih tablic vozil v javnem prometu. Poleg ukrepov, ki širijo naloge in pooblastila policije, so še zlasti problematični ukrepi na področju pravosodja oziroma kaznovalnega prava, saj bistveno posegajo tako v materialno kot tudi v procesno kazensko zakonodajo – spreminja določbe Zakona o kazenskem postopku glede ekskluzije dokazov in dolžine pripora, s čimer bistveno posega v pravice obdolžencev. Podaljšuje tudi obdobje, v katerem mora sodišče po uradni dolžnosti preverjati, ali še obstajajo razlogi za pripor, hkrati pa določa možnost daljšega trajanja pripora. Še posebej problematični pa so ukrepi, ki predvidevajo odstop od določb Kazenskega zakonika. Določbe so sporne tako z vidika pravne varnosti in predvidljivosti ter načela zakonitosti v kazenskem pravu kot tudi z vidika načela enakosti, ki zahteva, da so vsi pred zakonom obravnavani enako (drugi odstavek 14. člena Ustave). Zlasti problematični so določeni ukrepi, ki za obdobje treh let predvidevajo odstop od

---

⁸ Glej zgoraj.

⁹ Zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti. Dostopno na: [Zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti \(ZNUZJV\) \(PISRS\)](#) (17. 4. 2026).

ureditve v KZ-1. Gre za začasno spremembo (povišanje) kazenske sankcije za kaznivo dejanje nasilništva[12] in za "pretvorbo" nekaterih kaznivih dejanj v prekrške. V zvezi z začasno spremembo lažjih oblik tatvine in poškodovanja ali uničenja tuje stvari v prekrška, čeprav po veljavni zakonodaji predstavljata kaznivo dejanje velja izpostaviti tudi pretirano gradacijo glob glede na znesek odtujene oziroma poškodovane stvari. Zakon omejuje tudi dostop do brezplačne pravne pomoči. Med drugim določa, da se brezplačna pravna pomoč v prekrškovnih zadevah ne dodeli prosilcu, ki je v zadnjih treh letih pred vložitvijo prošnje brezplačno pravno pomoč že prejel v treh ali več prekrškovnih zadevah.¹⁰ Poleg tega je treba opozoriti na nemožnost pregona sovražnega motiva pri novih prekrških po omenjenem zakonu. Ker sta tatvina in poškodovanje tuje stvari manjše vrednosti s prenosom v prekrškovno pravo izvzeta iz kazenskopravne ureditve, zanju po novem ni pravne podlage za strožjo sankcijo zaradi sovražnega motiva, kar bo povzročalo tudi težave pri zaznavanju, evidentiranju in obravnavi sovražnih motivov.¹¹

Zakon je bil pripravljen in sprejet po skrajšanem postopku, pri čemer je bilo za javno posvetovanje in parlamentarno razpravo na voljo le omejeno časovno obdobje. Izvajanje zakona se je začelo takoj po njegovem začetku veljavnosti, vključno z določitvijo varnostnih območij z visokim tveganjem s strani policije. Obseg in hitrost zakonodajnega postopka, skupaj z obsegom uvedenih ukrepov, sta konec leta 2025 sprožila javno razpravo in pravno presojo, pri čemer so ob koncu leta ostala nerešena vprašanja v zvezi z ustavo in človekovimi pravicami. V odgovor na to, je več organizacij in pobud civilne družbe javno pozvalo poslance, naj zakon zavrnejo, ter opozoril, da njegovo pospešeno sprejetje, omejeno javno posvetovanje in daljnosežni varnostni ukrepi ogrožajo ustavna jamstva, temeljne pravice in vladavino prava.¹²

Po sprejetju zakona je policija dve območji razglasila za varnostni območji z visokim tveganjem, vključno z delom Metelkove ulice v Ljubljani in romsko naselbino Brezje-Žabjak blizu Novega Mesta.

b) Paket štirih zakonov s področja pravosodja

---

¹⁰ Pravna mreža za varstvo demokracije, Človekove pravice in pravna država na preizkušnji z dne 10. 11. 2025. Dostopno na: <https://pravna-mreza.si/objave/demokracija-in-pravna-drzava-ponovno-na-preizkusnji/> (17. 4. 2026).

¹¹ Pravna mreža za varstvo demokracije, Nemožnost pregona sovražnega motiva pri novih prekrških z dne 15. 12. 2025. Dostopno na: [Pravna mreža za varstvo demokracije | Nemožnost pregona sovražnega motiva pri novih prekrških - Pravna mreža za varstvo demokracije](#) (17. 4. 2026).

¹² La. Da., Več nevladnih organizacij in iniciativ poslance pozivalo k zavrnitvi Šuštarjevega zakona, z dne 12. 11. 2026. Dostopno na: [Več nevladnih organizacij in iniciativ poslance pozvalo k zavrnitvi Šuštarjevega zakona - RTV SLO](#) (24. 4. 2026).

Novembra 2025 je parlament sprejel paket štirih zakonov s področja pravosodja (novi Zakon o sodnikih¹³ in novi Zakon o sodiščih¹⁴ ter spremembe Zakona o sodnem svetu¹⁵ in Zakona o državnem tožilstvu¹⁶). Na novinarski konferenci 14. 10. 2025¹⁷ je Sodni svet izrazil zaskrbljenost glede reforme in navedel, da bi ta lahko omejila varovala za neodvisnost sodstva ter povzročila ustavna vprašanja, saj odpravlja in zmanjšuje njegove pristojnosti ter ogroža neodvisnost in avtonomijo. Sporne spremembe vključujejo omejitve diskrecijske pravice Sodnega sveta pri imenovanjih in dodelitvah sodnikov, razširjeno revizijo njegovih odločitev s strani Vrhovnega sodišča, prenos nekaterih upravnih pooblastil za dodeljevanje nalog na predsednika Vrhovnega sodišča, dodatne zahteve po utemeljitvi za neizbrane kandidate, obveznosti pojasnjevanja odstopanj od mnenj ministra za pravosodje ter spremembe sestave disciplinskega sodišča.

c) Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju

Leta 2024 je bil sprejet Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju, zakon je stopil v veljavo januarja 2025. Zakon je uvedel revidirano plačilno lestvico, v skladu s katero se razlika med plačilnimi razredi zmanjša s sedanjih štirih odstotkov na tri odstotke, razmerje med najnižjim in najvišjim plačilnim razredom pa je določeno na ena proti sedem. V skladu z novim zakonom noben zaposleni v javnem sektorju ne bo imel plače, nižje od minimalne plače. Sodni svet in Združenje sodnikov sta izrazila zaskrbljenost, da sprejete reforme ne obravnavajo v zadostni meri dolgotrajnega zmanjševanja sodniških plač zaradi inflacije in ne zagotavljajo popolne finančne avtonomije sodstva, saj plačilo ostaja vezano na splošni plačni sistem javnega sektorja.¹⁸

d) Zakon o kazenskem ravnanju z mladoletniki

Leta 2025 je Državni zbor dal pobudo, da bi se noveliralo Zakon o kazenskem ravnanju z mladoletniki. Predlog daje prednost postopkom, v katere so vpleteni mladoletniki, krepí sodno

---

¹³ Zakon o sodnikih. Dostopno na: [Zakon o sodnikih \(ZSod\) \(PISRS\)](#) (17. 4. 2026).

¹⁴ Zakon o sodiščih. Dostopno na: [Zakon o sodiščih \(ZS-1\) \(PISRS\)](#) (17. 4. 2026).

¹⁵ Zakon o sodnem svetu. Dostopno na: [Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem svetu \(ZSSve-A\) \(PISRS\)](#) (17. 4. 2026).

¹⁶ Zakon o državnem tožilstvu. Dostopno na: [Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o državnem tožilstvu \(ZDT-1F\) \(PISRS\)](#) (17. 4. 2026).

¹⁷ Novinarska konferenca Sodnega sveta Republike Slovenije z dne 14. 10. 2025. Dostopno na: [Novinarska konferenca Sodnega sveta RS](#) (17. 4. 2026).

¹⁸ IUS-INFO, Novi ZSod prenavlja karierni sistem sodnikov z dne 28. 11. 2025. Dostopno na: [IUS-INFO - Novi ZSod prenavlja karierni sistem sodnikov](#) (17. 4. 2026).

specializacijo ter uvaja zgodnje individualne ocene za podporo prilagojenemu sprejemanju odločitev. Prav tako predvideva okrepljeno multidisciplinarno sodelovanje prek specializirane enote za mladoletniške zadeve v okviru javne ustanove Hiša za otroke.¹⁹ Januarja 2026 je Slovenija sprejela Zakon o kazenskem ravnanju z mladoletniki,²⁰ s katerim je uvedla celovit in specializiran pravni okvir, ki ureja kazensko odgovornost, postopkovna jamstva in sankcije, ki se uporabljajo za mladoletne storilce kaznivih dejanj, in ki bo začel veljati z januarjem 2027.

1.5. Nesprejetje prve Nacionalne strategije za enakost LGBTIQ+ oseb

Čeprav so bile v letu 2025 LGBTIQ+ civilnodružbene organizacije vključene v posvetovanja o nacionalni strategiji LGBTIQ+ (ki temelji na strategiji Evropske komisija za enakost LGBTIQ+ oseb²¹), pa niso bile vključene v pripravo drugih pomembnih zakonov, kot je novela Zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo za vključitev lezbičnih parov in samskih žensk v postopke oploditve z biomedicinsko pomočjo na podlagi odločbe Ustavnega sodišča iz leta 2024. Poleg tega nacionalna strategija za enakost LGBTIQ+ oseb kljub več kot enoletni pripravi na koncu ni bila sprejeta, kot razlog je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve navedlo, da »to ni v najboljšem interesu javnosti«.

1.6. Omejevanje delovanja civilne družbe

Civilni prostor v Sloveniji ostaja formalno odprt in ga podpira razmeroma dobro razvit pravni okvir. Levosredinska vlada v letu 2025 ni zavzemala odkrito sovražnega stališča do organizacij civilne družbe in se deklarativno zavzema za sodelovanje. Decembra 2025 je vlada sprejela Strategijo razvoja nevladnih organizacij do leta 2030 in Strategijo razvoja prostovoljstva do leta 2030,²² s čimer je uradno priznala pomen sektorja in vzpostavila dolgoročni politični okvir za krepitve organizacijske zmogljivosti, trajnosti in sodelovanja z javnimi organi.

---

¹⁹ Predlog Zakona o obravnavanju mladoletnikov zaradi kaznivih dejanj v javni razpravi. Dostopno na: [Predlog Zakona o obravnavanju mladoletnikov zaradi kaznivih dejanj v javni razpravi | GOV.SI](#) (17. 4. 2026).

²⁰ Zakon o kazenski obravnavi mladoletnikov (ZKOM). Dostopno na: [Zakon o kazenski obravnavi mladoletnikov \(ZKOM\) \(PISRS\)](#) (17. 4. 2026).

²¹ LGBTIQ Equality Strategy 2020 – 2025 in 2026 – 2030. Dostopno na https://commission.europa.eu/publications/lgbtiq-equality-strategy-2020-2025_en in https://commission.europa.eu/publications/lgbtiq-equality-strategy-2026-2030-0_en (16. 4. 2026).

²² Vlada sprejela strategiji razvoja prostovoljstva in nevladnih organizacij. Dostopno na: [Vlada sprejela strategiji razvoja prostovoljstva in nevladnih organizacij | GOV.SI](#) (23. 4. 2026).

Hkrati civilna družba deluje v vse bolj polariziranem političnem okolju. V mandatni dobi so desničarski opozicijski akterji in z njimi povezana medijska podjetja sistematično napadali organizacije civilne družbe z delegitimizirajočimi narativami, zlasti tiste, ki so aktivne na področjih človekovih pravic, migracij in pravic LGBTQIA+. Napadi na civilno družbo, zlasti spletno nadlegovanje, omalovaževanje, kampanje in dezinformacije, so se v zadnjem desetletju stalno povečevali. Organizacije za človekove pravice in pravice LGBTQ+ so bile nesorazmerno napadene. Niti država niti civilna družba trenutno nista opremljeni z učinkovitimi institucionalnimi mehanizmi, posebej zasnovanimi za preprečevanje usklajenih napadov ali odzivanje nanje, obstoječa pravna sredstva za škodo ugledu ali sovražni govor pa ostajajo v praksi omejena.

Dve opozicijski stranki, Slovenska demokratska stranka (SDS) in Nova Slovenija – Krščanski demokrati (NSi), sta imeli še posebej vidno vlogo pri prikazovanju organizacij civilne družbe kot politično pristranskih ali nelegitimnih akterjev, zlasti tistih, ki delujejo na področjih človekovih pravic, migracij in pravic LGBTQ+. Septembra 2025 je novoizvoljeni vodja NSi javno podal zavajajoče trditve glede financiranja organizacij civilne družbe. Te izjave so sprožile usklajen odziv organizacij civilne družbe, vključno z javnim pismom direktorja CNVOS, ki je ovrgel obtožbe in pojasnil pravni okvir, ki ureja financiranje nevladnih organizacij.²³ Ta dogodek ponazarja vse večjo normalizacijo dezinformacij, usmerjenih proti civilni družbi.

Podobno je januarja 2026 je Janez Janša, vodja stranke SDS in nekdanji predsednik vlade, nevladne organizacije javno označil za »politično paravojaško levico« in napovedal, da bo, če se vrne na oblast, »zaprl pipe« javnega financiranja nevladnih organizacij.²⁴ Normalizacija tega diskurza, zlasti v volilnem kontekstu, prispeva k ozračju, v katerem se civilna družba ne prikazuje kot sestavni del demokratičnega pluralizma, ampak kot tarča političnega spopada.

Glede na vse navedeno te ocene kažejo na državljanski prostor, ki je formalno zaščiten, a strukturno krhek. Čeprav sprejetje obeh strategij leta 2025 predstavlja pozitiven politični napredek, ostajajo vidni zgodnji opozorilni znaki: normalizacija sovražne politične retorike do organizacij civilne družbe, sistematično nespoštovanje standardov sodelovanja in nadaljnje strukturno nezadostno financiranje na ključnih področjih zagovorništva.

---

2. DRŽAVLJANSKI PROSTOR

---

²³ Javno pismo direktorja CNVOS predsedniku stranke Nova Slovenija, Jerneju Vrtovcu. Dostopno na: [O 300 vladnih milijonih za levičarske nevladne organizacije - cnvos.si](https://www.cnvos.si/vladnih-milijonih-za-levicarske-nevladne-organizacije) (23. 4. 2026).

²⁴ Stražišar Gašper, Nevladniki, to je politična paravojska levica, z dne 13. 1. 2026. Dostopno na: ["Nevladniki, to je politična paravojska levica"](https://www.novoslovenija.si/veste/2026/01/13/nevladniki-to-je-politicka-paravojska-levica) (23. 4. 2026).

2.1. Pravica do zbiranja

Pravica do mirnega zbiranja je v Sloveniji v letu 2025 ostala na formalni ravni ustrezno zagotovljena.. Kljub temu praksa kaže na določene izzive pri njenem uresničevanju, zlasti glede sorazmernosti policijskih ukrepov ter potencialnega odvračilnega učinka kaznovanja udeležencev protestov. V posameznih primerih ostajajo odprta vprašanja glede obsega uporabe prisilnih sredstev in postopkovnih jamstev za udeležence mirnih zborovanj, kar zahteva nadaljnjo pozornost z vidika skladnosti z ustavnimi in zakonodajnimi standardi.

V praksi pa so se v letu 2025 ponovno pokazali izzivi, zlasti v kontekstu protestov, povezanih s pravicami LGBTIQ+ skupnosti. Dogodki, povezani s paradami ponosa, razkrivajo, da se pravica do protesta v določenih primerih uresničuje v okolju povečanih varnostnih tveganj, sovražnega govora in prisotnosti organiziranih nasprotnih skupin. Posebej zaskrbljujoče razmere so bile zaznane na paradi ponosa v Mariboru. Čeprav je dogodek potekal večinoma mirno, so organizatorji opozarjali na širši kontekst povečane nestrpnosti. V obdobju pred parado in po njej so bili dokumentirani številni incidenti, vključno s sovražnim govorom, grožnjami, uničevanjem mavričnih simbolov in posameznimi primeri nasilja nad pripadniki skupnosti. Med samim dogodkom je bila prisotna tudi skupina skrajno desnih protiprotestnikov, ki je skušala izzvati konflikt s prisotnimi na protestu. Organizatorji so dodatno opozorili na normalizacijo sovražnega govora ter radikalizacijo dela mladih, kar kaže na prisotnost elementov skrajno desnih oziroma protidemokratskih gibanj v javnem prostoru. Ti pojavi pomembno vplivajo na dejansko možnost varnega uresničevanja pravice do zbiranja.

Podobno dogajanje je bilo mogoče spremljati tudi na paradi ponosa v Ljubljani. Organizacije civilne družbe poročajo o naraščajočem številu napadov, groženj in organiziranih oblik sovražstva, ki pogosto eskalirajo prav v času javnih zborovanj. Organizatorji so po paradi opozarjali na širjenje sovražnega govora, vključno z retoriko, usmerjeno proti transspolnim osebam, ter na uničevanje mavričnih zastav in drugih simbolov skupnosti, kar dodatno omejuje občutek varnosti in pravice do svobode izražanja in zbiranja.

Pomemben vidik v tem kontekstu ostaja tudi t. i. "hladilni učinek" (*chilling effect*), ki lahko izhaja iz preteklih praks sankcioniranja udeležencev protestov ali dolgotrajnih postopkov. Čeprav v letu 2025 ni bilo zaznati sistematičnih omejitev, obstaja tveganje, da lahko kombinacija pravne negotovosti, širitve policijskih pooblastil, administrativnih zahtev in zaznane možnosti sankcij vpliva na pripravljenost posameznikov za sodelovanje na javnih zborovanjih. V tem okviru je ključnega pomena zagotavljanje jasnih, predvidljivih in sorazmernih pravil ter učinkovitega neodvisnega nadzora nad ravnanjem organov pregona.

---

3) PREPREČEVANJE KORUPCIJE

Slovenija je dosegla napredek pri krepitvi svojega protikorupcijskega okvira, zlasti s sprejetjem nove Resolucije o preprečevanju korupcije,²⁵ ki je glavni strateški dokument na tem področju, ter spremljajočega Akcijskega načrta za leto 2025.²⁶ Te reforme vzpostavljajo bolj strukturiran okvir za preprečevanje korupcije, s poudarkom na upravljanju integritete, notranjem nadzoru in institucionalni odgovornosti. Kljub omenjenim izboljšavam na tem področju pa se pravila o integriteti še vedno neenakomerno uporabljajo za različne kategorije javnih uslužbencev, saj za izvoljene funkcionarje ne veljajo enake zahteve glede integritete in primernosti kot za druge nosilce državnih funkcij.²⁷ Eno od ključnih vprašanj, ki se pojavlja po sprejeti resoluciji in akcijskem načrtu pa je vprašanje spremljanja, nadaljnje ukrepanje in praktično izvajanje na novo sprejetih dokumentov.

V letu 2025 je bil sprejet nov Zakon o funkcionarjih,²⁸ kar predstavlja pomemben korak k okrepitvi pravnega okvira, ki ureja javne funkcije, ter k pojasnitvi pravic in obveznosti funkcionarjev. Njegovo učinkovitost pri izboljševanju integritete in odgovornosti bo treba v prihodnje oceniti v praksi, zlasti ob upoštevanju nenehnih pomislekov, na katere opozarja Evropska komisija, glede neenakih standardov integritete in mehanizmov odgovornosti med izvoljenimi funkcionarjih, kot omenjeno zgoraj.

Zaskrbljivoče je tudi, da se vlada ne odziva na priporočila Komisije za preprečevanje korupcije, zlasti na področjih, povezanih z velikimi projekti javne infrastrukture in sistemskimi tveganji korupcije. Neupoštevanje teh priporočil zmanjšuje učinkovitost preventivnih protikorupcijskih mehanizmov in vzbuja pomisleke glede politične odgovornosti in institucionalnega sodelovanja.²⁹ Slovenija je v indeksu zaznave korupcije v letu 2025 dosegla nižjo oceno kot prejšnje leto, Komisija za preprečevanje korupcije pa je opozorila, da formalni protikorupcijski okviri sicer

---

²⁵ Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji (RePKRS-1). Dostopno na: [Resolucija o preprečevanju korupcije v Republiki Sloveniji \(RePKRS-1\) \(PISRS\)](#) (23. 4. 2026).

²⁶ Komisija za preprečevanje korupcije, Akcijski načrt za 2025. Dostopno na: [Akcijski-načrt-2025.pdf](#) (23. 4. 2026).

²⁷ R. M., Nekaznovanost pogoj za predsednika države in župane, ne pa za poslance, Svet 24, z dbe 28. 1. 2026. Dostopno na: [Nekaznovanost pogoj za predsednika države in župane, ne pa za poslance - Svet24.si](#) (23. 4. 2026).

²⁸ Zakon o funkcionarjih (Uradni list RS, št. 57/25). Dostopno na: [Zakon o funkcionarjih \(ZF\) \(PISRS\)](#) (23. 4. 2026).

²⁹ STA, KPK: Vlada ne razume našega poslanstva. Vlada: Z deljenjem razmislekov delujemo transparentno, z dne 29. 8. 2025. Dostopno na: [KPK: Vlada ne razume našega poslanstva. Vlada: Z deljenjem razmislekov delujemo transparentno | 24ur.com](#) (23. 4. 2026).

obstajajo, vendar njihovo izvajanje, odgovornost in uveljavljanje v praksi pogosto ostajajo nezadostni.³⁰ Transparency International Slovenija je poudarila, da indeks zaznave korupcije (CPI) ne odraža le posameznih primerov korupcije, temveč širše delovanje institucij, učinkovitost nadzornih mehanizmov ter raven politične zavezanosti k preglednosti, odgovornosti in vladavini prava. Po mnenju Transparency International Slovenija ostajajo posebne skrbi glede politične integritete, javnih naročil, postopkov imenovanja in učinkovitosti kazenskega pregona v primerih gospodarskih kaznivih dejanj. S 58 točkami Slovenija ostaja pod povprečjem Zahodne Evrope in Evropske unije, ki znaša 64 točk.³¹

---

4) SVOBODA MEDIJEV

V letu 2025 in začetku leta 2026 so bile na področju medijev sprejete reforme, ki skupaj kažejo na merljivo usklajevanje zakonodaje s standardi EU in predstavljajo jasen napredek na normativni ravni.

Septembra 2025 je bil sprejet nov Zakon o medijih,³² ki predstavlja prvo celovito reformo medijske zakonodaje v zadnjih več kot dveh desetletjih. Zakon krepi zaščito novinarskih virov, uvaja jasnejše zaščitne ukrepe proti vsiljivemu nadzoru, izboljšuje preglednost lastništva z novim medijskim registrom (vključno s podatki o dejanskih lastnikih) ter vzpostavlja predhodni nadzor nad koncentracijo medijev na podlagi meril javnega interesa, usklajenih z Evropskim aktom o svobodi medijev. Uvaja tudi jasnejša pravila o preglednosti državnega oglaševanja ter vzpostavlja posebne sheme državne pomoči za digitalno preoblikovanje tiskanih medijev in za produkcijo izključno digitalnih medijev.

Januarja 2026 je Slovenija sprejela Zakon o zaščitnih ukrepih zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja,³³ s katerim je uradno prenesla direktivo proti SLAPP in zaščitne ukrepe razširila na domače primere. Zakon uvaja mehanizme za zgodnjo zavrnitev tožb

---

³⁰ M. B., Na indeksu korupcije Slovenija padla, uvršča se ob bok Bocvani in Ruandi, z dne 10. 2. 2026. Dostopno na: [Na indeksu korupcije Slovenija padla, uvršča se ob bok Bocvani in Ruandi](#) (23. 4. 2026).

³¹ Transparency International Slovenia, CPI 2025: Slovenija poslabšala uvrstitev, z dne 10. 2. 2026. Dostopno na: [CPI 2025: Slovenija poslabšala uvrstitev | TI Slovenia](#) (23. 4. 2026).

³² Zakon o medijih (Uradni list RS, št. 69/25). Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO8930> (24. 4. 2026).

³³ Zakon o zaščitnih ukrepih zoper strateške tožbe za onemogočanje javnega udejstvovanja (Uradni list RS, št. 10/26). Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9106> (24. 4. 2026).

in določbe o varščini za stroške, s čimer krepi postopkovno zaščito novinarjev in drugih javnih nadzornikov.

Na področju medijev je bil februarja 2026 sprejet še novi Zakon o Slovenski tiskovni agenciji (STA)³⁴ jasno opredeljuje naloge javne službe in uvaja bolj strukturiran model financiranja neto stroškov. Spremembe Zakona o RTV Sloveniji naslavljajo kratkoročne vrzeli v financiranju in določajo proračunsko podporo za izbrane naloge javne službe.

Kljub izboljšavam na zakonodajnem področju so glavne pomanjkljivosti povezane z izvrševanjem zakonodaje in institucionalno ureditvijo. Na trgu medijev ostajajo širši strukturni izzivi, vključno z gospodarsko ranljivostjo tiskanih medijev, zmanjševanjem novinarskih uredništev in odsotnostjo kolektivne pogodbe na ravni sektorja, ki bi ščitila novinarje v zasebnih medijih. Mehanizmi za zaščito novinarjev so sicer zakonodajno okrepljeni, vendar institucionalno še vedno premalo razviti. Poročanje in pravna podpora sta v veliki meri odvisna od omejenega ali projektnega financiranja novinarskih združenj, medtem ko se napadi na novinarje še vedno dogajajo.

Poleg navedenega se kot velika grožnja na področju svobode medijev kaže finančna vzdržnost medijev. Težave v zvezi s finančno trajnostjo profesionalnega novinarstva in kakovostne produkcije medijev so prisotne že več let, kar ogroža demokratično delovanje medijev. To je še posebej prisotno pri tiskanih medijih, kjer nenehno zmanjševanje uredništev in ponavljajoča se odpuščanja kažejo na vse večjo strukturno gospodarsko ranljivost.

---

5) ČLOVEKOVE PRAVICE

5.1 Pravice LGBTIQ+ oseb

a) Pravno priznanje spola

Pravno priznanje spola je v Sloveniji urejeno v nasprotju z mednarodnimi smernicami in priporočili,³⁵ saj se v skladu z Zakonom o matičnem registru in Pravilnikom o izvajanju zakona o matičnem registru za menjavo spolnega markerja v matičnem registru in osebnih dokumentih

---

³⁴ Zakon o Slovenski tiskovni agenciji Uradni list RS, št. 12/26. Dostopno na: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO9049> (24. 4. 2026).

³⁵ Resolucija (2015), Discrimination against transgender people in Europe, Council of Europe, Committee on Equality and Non-Discrimination. Dostopno na: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=21736&lang=en>.

potrebna diagnoza duševne motnje, ki jo mora oseba pridobiti z vključitvijo v medicinsko tranzicijo.³⁶

Dostop do postopka pravnega priznanje spola pa je poleg tega onemogočen za tujce in prosilce za mednarodno zaščito.

b) Pravice interspolnih oseb

Interspolne osebe so osebe rojene s spolnimi značilnostmi, ki ne ustrezajo medicinskim ali družbenim normam za žensko ali moško telo. Na interspolnih otrocih se tudi v Sloveniji opravljajo kirurški posegi ali drugo obliko zdravljenja, s katerimi »normalizirajo« izgled genitalij in za katere kirurgi ne morejo pridobiti osebne, predhodne, jasne in informirane privolitve. Ti posegi predstavljajo hud poseg v človekove pravice do telesne in duševne celovitosti, načelo varstva največje zdravstvene koristi za pacienta, zlasti otroka, spoštovanje samostojnosti pri odločanju o zdravljenju, spoštovanje osebnosti in dostojanstva.

c) Konverzivne prakse

Enajst procentov LGBTIQ+ oseb iz Slovenije je glede na zadnjo raziskavo s strani *European Union Fundamental Rights Agency (FRA)*³⁷ doživelo vsaj eno izmed oblik t. i. konverzivnih praks. Konverzivne prakse so različne prakse, vključno z vedenjskimi tehnikami, psihoanalitskimi tehnikami, medicinskimi postopki, verskimi obredi idr. s katerimi želijo povzročitelji spremeniti spolno usmerjenost, spolno identiteto in/ali spolni izraz posameznika. Posledice konverzivnih praks so samomorilne mislim, fizične poškodbe, depresija, anksioznost idr. V Sloveniji konverzivne prakse niso izrecno prepovedane.

5.2 Pravice Romov

V letu 2025 se je nadaljevala diskriminacija in socialna izključenost velikega dela romskega prebivalstva, zlasti v jugovzhodni Sloveniji, kjer mnogi Romi živijo v segregiranih naseljih brez zagotovljene varnosti bivanja in pogosto brez osnovnih storitev (npr. pitne vode, sanitarij in elektrike).

---

³⁶ 4. člen Zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo in 67/19) in 37. člen Pravilnika o izvrševanju zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 40/05, 69/09, 77/16, 102/20 in 108/22).

³⁷ EU LGBTIQ Survey III, FRA (2024). Dostopno na: <https://fra.europa.eu/en/project/2022/eu-lgbtiq-survey-iii>.

5.3 Pravice izbrisanih

Kljub številnim pozivom po 34 letih od nezakonitega izbrisa 25.671 ljudi iz registra stalnega prebivalstva Republike Slovenije, ki so v Sloveniji živeli dolgotrajni prebivalci, kršitve človekovih pravic teh oseb še vedno niso opravljene. Izbrisani ljudje in njihove družine še vedno nimajo povrnjenega statusa in dostopa do pravic, do katerih bi morali imeti pravico že pred desetletji. Tudi v Sloveniji še vedno živi (ves čas od izbrisa) nekaj izbrisanih oseb in njihovih družinskih članov, ki nimajo nikakršnega pravnega statusa.
